Anneli Weiste-Paakkanen
Sanna Ahola
Reetta Siukola

7.11.2018

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemistilaisuus 08.11.2018

K6/2018 vp Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa analysoidaan ansiokkaasti asenteiden, ennakollisen suunnittelun, ihmisoikeusajattelun ja lainsäädännön merkitystä oikeuksien toteutumisessa. On ensiarvoisen tärkeää huomata, että pelkkä muodollinen yhdenvertaisuus ja syrjinnän kielto eivät johda yhdenvertaiseen yhteiskuntaan.

Kertomuksesta käy kiitettävästi ilmi se, miten laajasti yhdenvertaisuusvaltuutettu huomioi eri syrjintäperusteet ja -tilanteet. Esimerkiksi vammaisten kohdalla huomio kiinnittyy vammaisille tarkoitettujen palvelujen sijasta siihen, miten yhdenvertaisuus toteutuu yhteiskunnan eri osa-alueilla. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on tuonut ansiokkaasti esille niitä rakenteellisia ja muita ongelmakohtia, joita vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumisen tiellä on muun muassa tekemällä laajan selvityksen vammaisten syrjintäkokemuksista.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on arvokkaasti kiinnittänyt toiminnassaan huomiota moniperusteiseen syrjintään. Moninaisen väestön näkökulmasta on hyvä, että valtuutettu tunnistaa rasismiin ja rodullistamiseen liittyvät kielteiset ilmiöt, jotka heikentävät niitä kohtaavien ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

THL huomauttaa, että kieli- ja kulttuurivähemmistöt on käsitteenä kattavampi kuin pelkkä kielivähemmistö kuvatessa perustuslaillisten vähemmistöjen asemaa Suomessa. THL korostaa saamelaisten oikeutta maahan ja elinkeinoon ja tukee yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemystä, ettei saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana ole riittävästi huomioitu viime vuosina.

Anneli Weiste-Paakkanen
Sanna Ahola
Reetta Siukola

7.11.2018

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivalta ja tehtävät

THL kannattaa yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallan ja tehtävien laajentamista sekä yhdenvertaisuuslain muuttamista suosituksissa ehdotetulla tavalla. Muutosten vaatimat lisäresurssit tulee varmistaa ja myös tasa- arvolakia kehittää vastaavasti varhaiskasvatuksen suunnitteluvelvoitteen osalta. Muutoinkin THL katsoo, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien suunnitteluvelvoitteiden yhdenmukaisuutta tulisi kehittää. Erityisesti tasa-arvolaissa tulisi olla yhdenvertaisuuslain tapaan selkeä velvoite viranomaisten toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laatimiselle.

THL näkee syrjinnän seurantajärjestelmän haasteena keinot puuttua työelämässä tapahtuvan syrjintään. THL kannattaa toimivallan laajentamista työelämän yksittäistapauksiin sekä hyvityksen määräämistä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa. Valtuutetun tulisi voida viedä syrjintää koskeva asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan uhria nimeämättä. Olisi luotava tehokkaampia keinoja, joilla työsyrjintää ehkäiseviä hyviä käytäntöjä, kuten nimetöntä rekrytointia, voitaisiin tehokkaasti implementoida.

Digitaalisen ympäristön saavutettavuus

On tärkeää, että yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa esille digitaalisen ympäristön saavutettavuuden. Se on ajankohtainen asia, joka sisältää paitsi mahdollisuuksia, myös suuria riskejä juuri yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Digisyrjäytymisen riskiryhmässä eivät ole ainoastaan vammaiset vaan myös esimerkiksi ikääntyneet ja ylipäätään kaikki ne, jotka syystä tai toisesta eivät pysty hankkimaan sopivia laitteita, käyttämään niitä tai saamaan pankkitunnuksia kirjautuakseen palveluihin.

Haavoittuvassa asemassa olevien oikeusturva

THL katsoo, että turvapaikanhakijoiden ja ilman oleskelulupaa oleskelevien oikeusturvan parantaminen ja perheenyhdistäminen lisäävät yksilöiden ja yhteiskunnan hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Myös ihmiskaupan uhrien asemaa palvelujen saajina kunnissa tulisi parantaa, jotta uhreja voitaisiin auttaa riippumatta rikosprosessin etenemisestä.

Ylijohtaja,
pääjohtajan sijaisena — Marina Erhola

Johtaja — Tuire Santamäki-Vuori